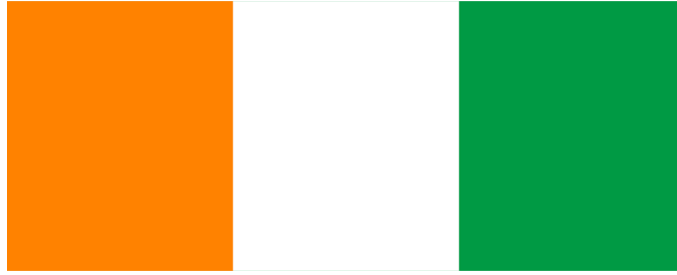

Cote d'Ivoire
Fildişi Sahili

İnşaat Sektörü
PAZAR ARAŞTIRMASI RAPORU

Raporu Hazırlayan: **Fildişi Sahili Ticaret Müşavirliği**

2025

İçindekiler

Giriş	4
Ülke Pazarında İnşaat Sektörü	5
Çimento	6
Hazır Beton	8
Demir Çelik.....	8
Priket	9
Ahşap Malzemeleri.....	9
Boya, Alçı, Yapı Kimyasalları Gibi Ürünler	10
Kapı - Pencere.....	10
Ülkede Bulunan Belli Başlı Sektör Birlikleri	10
APCCI (Association des Prodeuteurs de Ciments de Cote d'Ivoire) Fildişi Sahili Çimento Üreticileri Birliği.....	11
GIBT (Groupement Ivoirien du Batiment et des Travaux Publics) (Fildişi Sahili İnşaat ve Bayındırlık İşleri Birliği)	11
Chambre Nationale des Prometeurs et Constructeurs agrées de Cote d'Ivoire.....	11
Ordre Des Architectes de Cote d'Ivoire (Fildişi Sahili Mimarlar Birliği)	11
Chambre De Commerce & D'industrie De Cote D'ivoire CCI (Fildişi Ticaret ve Sanayi Odası).....	11
CGECI (Confederation Generale Des Entreprises De Cote d'Ivoire).....	12
Ülkenin Sektörde Dış Ticareti	12
İnşaat Sektöründe Ülkenin En Fazla İthalat Gerçekleştirdiği İlk 10 Ülke (2024)	12
İnşaat Sektöründe Ülkenin En Fazla İhracat Gerçekleştirdiği İlk 10 Ülke (2024)	12
İnşaat Sektöründe Ülkenin Dörtlü Tarife Bazında En Fazla İthalat Yaptığı Ürünler (2024)	13
İnşaat Sektöründe Ülkenin Dörtlü Tarife Bazında En Fazla İhracat Yaptığı Ürünler (2024)	14
Sektörde İhracat Yoluyla Pazara Giriş	14
Sektör İçin Hedef Şehirler	15
Sektörde Öne Çıkan Firmalar.....	15
Batiplus.....	15
Mr Brikologe.....	15
Bernabe	15
Cristal Home / Drocolor / Neuce	16
Opes Holding S.A.	16
Fadco	16
Sektörün İthalatında Zorunlu Belgeler	16
Sektörde sevk öncesi inceleme zorunluluğu / Yetkilendirilmiş gözetim şirketleri	16
Sektördeki Önemli Fuarlar ve Tarihleri	16
Sektörde Takip Edilmesi Gereken İhale İlanı Siteleri	17

Fildişi Sahili'nin Üyesi Olduğu Ekonomik Örgütler	17
Batı Afrika Devletleri Ekonomik Topluluğu (ECOWAS)	17
Batı Afrika Ekonomik ve Parasal Birliği (UEMOA)	17
Etiketler ve Ambalajlama	18
Vergiler	19
İhracatçıların ya da Müteahhit Şirketlerin Karşılaşabileceği Muhtemel Problemler	19
Sektörde İhracatçıları / Müteahhit Şirketleri Bekleyen Fırsatlar	20
Firmalara öneriler	20

Giriş

Fildişi Sahili hükümeti altyapı yatırımlarına öncelik verdiği gibi ülkede özel sektörün de ihtiyacı olan çimento ve inşaat malzemelerine talebin arttığı ifade edilebilir. Mühendislik, tedarik yönetimi, proje yönetimi gibi alanlar bu açıdan talep görmektedir. Ülkenin yol ve eğitimi yaygınlaştırma çabası bazı fırsatlar sunabilir. İşin tamamı başka bir şirket tarafından yapılacak olsa dahi malzeme ya da hizmet temini sağlanabilir. Dolayısıyla konut ve ticari binalar için yapı malzemeleri, su ve arıtma için ekipman ve hizmetler, altyapı projeleri için iş makineleri ve ekipmanlar, mühendislik ve proje yönetimi gibi işler Fildişi Sahili pazarı için önemli imkanlar barındırmaktadır.

Fildişi Sahili Ticaret Müşavirliği tarafından hazırlanan bu rapor özellikle inşaat sektörüne giriş için Türk ihracatçılara ve taahhüt sektörüne bir ipucu mahiyeti taşımaktadır. Ülke hakkında genel bir çerçeve çizilmesini teminen hazırlanan rapor daha derinlikli araştırmalar için giriş niteliğindedir. Bununla birlikte ülke ve sektör hakkında kapsamlı bir rapor hazırlanması amaçlanmıştır. Bakanlığımız internet sitesinde yer verilen yatırım ortamı raporunun da okunmasının faydalı olacağı değerlendirilmektedir.

Fildişi Sahili'nin sektörde taşıdığı potansiyel, mevcut durum, dış ticaret verileri, önde gelen firmalar, pazarda dikkat edilmesi gerekenler, önemli irtibat noktaları, önemli fuarlar, fırsatlar, tehditler ele alınmaktadır. Ayrıca halihazırda ülkede iş yapmakta olan Türk firmaları hakkında genel bilgiler paylaşmakta olup ihracatçılarımızın fikir edinmesi, başka bağlantılar kurması mümkündür.

Fildişi Sahili nüfusunun diğer Batı Afrika ülkelerinin birçoğunda olduğu gibi yıllık nüfus artış hızının fazla olduğu düşünüldüğünde (Kadın başına doğum 4.2, ortalama yaşam beklentisi 62.3, 2050 yılında nüfusun 50 milyon olacağı tahmin edilmektedir) var olan barınma ihtiyacının daha da artacağı ifade edilebilir. Kentleşmenin en yoğun yaşandığı yer olarak ise Abidjan ortaya çıkmaktadır. Abidjan'ın nüfusunun altı milyondan fazla olduğu tahmin edilmektedir. Bu bakımdan inşaat sektörüyle ilgili bütün alt sektörler için fırsat olabileceği değerlendirilmektedir.

Nitekim ülkede yapılacak işlerde kamu-özel iş birliği ya da yap- işlet- devret iş modeli uygulanmakta olup genellikle inşaat işleri bu şekilde yapılmaktadır. Ülkenin bu konudaki dinamizmini göstermesi açısından inşaat sektörünün temel elemanlarından biri olan çimentonun 2020 yılında 6 milyon ton olan ihtiyacın 2021 de 8 milyon tona çıktığı görülmektedir. İnşaat sektöründe özellikle yol ve yol yenilenmesi, trafik ve çevre güvenliği için gerekli konular, ülkenin farklı yerlerinde olmak üzere yeni okulların inşa edilmesi, eskilerin yenilenmesi, sosyal konutlar, hastane inşaatları önemlidir.

İnşaat sektörü içinde demir çelikten çeşitli plastik ürünlere, prefabriğe ve aydınlatmaya kadar varan çok çeşitli sektörler bulunmakta olup bu çalışmada bu ürünler bazında veriler incelenecektir. Temelde “trade map” verilerinden yararlanılmıştır.

Fildişi Sahili senede yaklaşık yüzde yedi büyüyen bir ekonomiye sahiptir. Bu kapsamda ülke hızlı bir kentleşme sürecine girmiş durumdadır. Ancak genelde finansal yetersizlikler nedeniyle hızla kentleşen ülkede konut açığı kapatılamamaktadır. Bu konut açığının kapanması bakımından çeşitli girişimler bulunsa da geniş çaplı projeler sayıca azdır. Fildişi Sahili hükümeti, dış kaynaklara önem vermekte, sermayeyi ülkeye çekmeye çalışmakta ve bunda da çevre ülkelere nazaran daha başarılı olmaktadır. Fildişi Sahili’nin özellikle tarımdan gelen üretim gücü, sanayileşmeye doğru evrilmekte, sanayileşme kentleşmeye neden olmakta, bu da konut ihtiyacını artırmaktadır.

Sektörde aşağıdaki gtip kodları bazında bir inceleme yapılmaktadır:

- ✓ 2520, 2523: Alçı ve çimento ürünleri
- ✓ 3208, 3210, 3214: Boya, vernik, emaye ve sıva malzemeleri
- ✓ 3917, 3918, 3922: Plastik borular, yer kaplamaları, plastikten sıhhi ürünler
- ✓ 4411, 4412, 4418: Ahşap levhalar, paneller, yer döşemeleri
- ✓ 6802, 6803, 6806, 6809, 6810, 6811: Taş, alçı ve elyaf esaslı yapı malzemeleri
- ✓ 6904, 6910: Seramik tuğlalar, lavabolar, klozetler
- ✓ 7003, 7004, 7008, 7019: Cam levhalar, cam elyaf ürünleri, yalıtım camları
- ✓ 7303, 7304, 7305, 7306, 7307, 7308: Demir-çelikten borular, bağlantı parçaları ve yapı aksamaları
- ✓ 7317, 7318, 7324, 7326: Çiviler, vidalar, musluklar ve diğer metal bağlantı elemanları
- ✓ 7408, 7604, 7610, 7615: Bakır ve alüminyumdan yapı profilleri ve donanımlar
- ✓ 8302, 8301: Kapı-pencere donanımları, kilitler
- ✓ 8402, 8403: Kazanlar ve yardımcı ekipmanları
- ✓ 8415, 8428, 8481, 848110: Klima sistemleri, asansörler, vana ve bağlantı ekipmanları
- ✓ 8536, 854442: Elektrik devre sistemleri ve kablolar
- ✓ 9405: Aydınlatma armatürleri
- ✓ 9603: Temizlik aletleri
- ✓ 4412, 4418, 6810, 6904, 9406: Prefabrik yapı elemanları ve modüler yapılar
- ✓ 4411, 4412, 6810, 6904, 7019, 8402, 8415: Yalıtım ve enerji verimliliği sağlayan yapı ürünleri

Ülke Pazarında İnşaat Sektörü

Bir genelleme yapmak yanıltıcı olsa da Fildişi Sahili inşaat sektörünün belli alt sektörler hariç emekleme aşamasında olduğu söylenebilir. Bununla birlikte ülkenin her geçen gün büyüyen nüfusu

da ihtiyacı artırmaktadır. Halihazırda ülkenin ekonomik başkenti Abidjan bir şantiye görünümünde olup Dünya'dan çeşitli firmalar tarafından büyük çaplı işler yapılmaktadır. Ülkenin çok sayıda konuta ihtiyacı olduğu bilinmekte yıllık elli bin civarında bir konut üretiminin gerekli olduğu ifade edilmektedir. Nitekim Türk firmalarının da olduğu çimento ve beton sektöründe çeşitli firmalar bulunmaktadır. Çimentonun hammaddesi olan klinker ülkeye dışardan gelmekte ve yurt içinde işlenmektedir.

Çimento

2022 yılında, Ukrayna krizinin ardından klinker fiyatları rekor bir artış yaşamıştır. Maliyetlerdeki bu artışla karşı karşıya kalan ve yüksek yaşam maliyetiyle mücadele etmek isteyen Fildişi Sahili hükümeti çimentoyu düzenlemeye tabi ürünler arasına almaya karar vermiştir. Sektör paydaşlarıyla yapılan görüşmelerin ardından, CPJ 42,5 çimento için 85.000 FCFA ve %32,5 çimento için 83.000 FCFA fiyat tavanı belirlenmiştir. Ancak 2024 yılında, nakliye maliyetlerinin düşmesi nedeniyle klinker fiyatı azalsa da elektrik tarifelerinin artması (altı ayda %15 ve ardından %10 artış), asgari ücretin artması, liman ücretleri ve çimento sektörünü etkileyen diğer giderler nedeniyle çimento üretim maliyetleri artmıştır. Hükümet, çimento üreticilerine bir kez daha çimento fiyat tavanını düşürmeleri için başvurmuştur. Hükümet ve üreticiler arasında birkaç hafta süren görüşmelerin ardından sağlanan uzlaşma ile CPJ 42,5 için 78.000 CFA frangı, CPJ 32,5 için 72.000 CFA frangı fiyatı kararlaştırılmıştı. Bu fiyat, tüketiciler için uygunluğu ve üreticiler için minimum karlılığı garanti altına almıştır. Fildişi Sahili'nde 15' den fazla çimento üreticisi bulunmaktadır. Bu fabrikaların çoğu kapasitelerinin %50'sinden azıyla çalışmaktadır. Bu bağlamda, çimento üreticileri, özellikle pahalı öğütme değirmenlerinin satın alınmasıyla ilgili yatırımların geri ödemesi gibi önemli mali yüklerle mücadele etmek zorundadır.

Yüksek yaşam maliyetiyle mücadele çabalarının bir parçası olarak, Fildişi hükümeti 26 Aralık 2024 tarihli bakanlıklar arası bir kararname ile çimento fiyatlarında spekülasyona son vermiştir. Uygulamada çeşitli problemler olmakla birlikte örneğin CPJ 42.5 çimentonun fiyatı 78.000 CFA iken; CPJ 32.5 çimentonun fiyatı 72.000 CFA olarak belirlenmiştir. Sektörü kontrol altında tutmak isteyen hükümet aşırı fiyat dalgalanmalarını önlemek ve tedarik zinciri boyunca daha fazla şeffaflık sağlamak amacıyla hareket etmektedir.

Buna göre aracı olarak isimlendirilebilecek kişilere verilmesi beklenen/arzu edilen rakamlar toptancılar için 2000 CFA, perakendeciler için 5000 CFA'dır. Söz konusu rakamların belirlenmesi piyasada dampingin önlenmesi amacıyla da yapılmaktadır.

Yüksek yaşam maliyetiyle mücadeleye daha fazla katkıda bulunmak için, hükümetin kararnameyle aldığı önlemlerin ötesinde, çimento üreticileri, çimentonun temel bileşeni olan klinker

tüketimini azaltan ve daha çevre dostu bir ürün olan CPJ 32.5'i piyasaya sürmüşlerdir. Bu seçim, sürdürülebilir çözümleri teşvik etme taahhüdünü yansıtmakta ve aynı zamanda bu ürünün tüketici ihtiyaçlarını karşıladığını göstermektedir. Kararname ayrıca çimento torbaları ve tonlarının fiyatlarında da ayarlamalara yol açmıştır. Böylece, CPJ 42.5'in torba fiyatı Abidjan yakın çevresinde 4.850 CFA frangından 4.500 CFA frangına düşerken, CPJ 32.5'in fiyatı 4.750 CFA frangından 4.200 CFA frangına düşmüştür. Bir ton CPJ 42.5'in perakende fiyatı 97.000 CFA frangından 90.000 CFA frangına, CPJ 32.5'in perakende fiyatı ise 95.000 CFA frangından 84.000 CFA frangına revize edilmiştir.

Burada dikkat edilmesi gereken konunun ürünün fiyatından ziyade kalitesini odaklanılmasının beklendiğidir. Fiyat rekabeti ya da aracılardan kaynaklanabilecek bazı sorunlara ilişkin devletin belli müdahalelerinin olabileceği anlaşılmaktadır.

Diğer taraftan sektörde bir doyuma ulaşıldığı anlaşılmaktadır. Zira Ticaret ve Sanayi Bakanı Süleyman Diarrassouba tarafından çimento sektörünün yatırım teşviklerine ilişkin düzenlemeden çıkarıldığı açıklanmıştır. Sayısı bunlardan fazla olmak üzere çimento sektöründeki belli başlı yatırımlar aşağıda sıralanmaktadır (son olarak Dangote Cement de yatırım yapmıştır).

Aşağıda bazı çimento üreticileri sıralanmaktadır:

Limak Afrika SA: Türk holdingi Limak'ın bir iştiraki olan Limak Afrika SA, Abidjan'da bir öğütme ve paketleme tesisine sahiptir ve hem çimento hem de hazır beton üretimi yapmaktadır.

LafargeHolcim Côte d'Ivoire (SCCI): Global inşaat malzemeleri satıcısı olan Holcim Group (eski adıyla LafargeHolcim) bünyesinde faaliyet göstermektedir.

CIMPOR Côte d'Ivoire: OYAK ve Taiwan Cement Corporation ortaklığı olan CIMPOR Global Holdings çatısı altında 2019 yılında faaliyete başlamıştır ve çimento, hazır beton ve agrega üretimi yapmaktadır. Cimporun ülkeye klinker alımını azaltacak ve böylece ülkeye ciddi katkılarda bulunabilecek bazı girişimleri bulunmaktadır.

CIMAF: Fas merkezli Addoha Group'un bir parçası olan CIMAFA, Abidjan ve San Pedro'da çimento üretim tesislerine sahiptir.

Prestige Ciment Côte d'Ivoire (PCCI): Fildişi Sahili pazarında yer alan diğer bir önemli üreticidir.

Ivory Diamond Cement (IVOCEM): Batı Afrika Çimento (WACEM) grubunun bir parçasıdır.

Atlantic Group: Holcim Ltd, Limak Çimento ve diğer ortaklarla birlikte Fildişi Sahili çimento sektöründe yer almaktadır.

Dangote Cement: 2025 yılının üçüncü çeyreğinde 3 milyon ton/yıl kapasiteli yeni öğütme tesisini devreye almayı planlamaktadır.

Bu şirketler, ülkenin altyapı, konut ve ticari bina projeleri gibi büyüyen inşaat sektörü ihtiyaçlarını karşılamada önemli bir rol oynamaktadır.

Hazır Beton

Fildişi Sahili'ndeki beton sektörü, inşaat sektörünün önemli ve oldukça dinamik bir segmentidir. Güçlü ekonomik büyüme, iddialı altyapı projeleri ve artan konut ihtiyacı bu sektörü yönlendirmektedir. Özellikle Abidjan bölgesinde kentsel genişleme, hazır beton (RMC) ve prefabrik ürünlere sürekli bir talep yaratmaktadır. Yollar, köprüler, otel ve ticari altyapılara yapılan kamu yatırımları, sektörün faaliyetlerine önemli ölçüde katkıda bulunmaktadır. Son veriler (Haziran 2025), Fildişi Sahili pazarında beton fiyatının %12,7 arttığını ve güçlü bir talebin varlığını ortaya koyduğunu göstermektedir.

LafargeHolcim Fildişi Sahili (SCCI): Yüksek performanslı betonlar (Bélier SuperBéton Cement gibi) dahil olmak üzere çeşitli çimento ve beton ürünleri sunan önemli bir oyuncudur.

Société Ivoirienne de Béton (SI BETON) / Société Nationale de Béton Précontraint (SNBEP): Hazır beton, prekast beton üretimi yapmaktadır.

Abeille Béton (Abeille Groupe): Sanko Holding'in yerel bir yan kuruluşu olup, hazır beton üretimi yapmaktadır. Abbeille Groupe ülkede en bilinen beton firmalarından biri olup çok sayıda inşaat ve yol şirketine tedarikte bulunmaktadır.

Diğer yerel oyuncular: Diğer üreticiler ve tedarikçiler arasında Société de Béton Préfabriqué, Compagnie Africaine de Préfabriqués et de Béton (CAP Béton), Mondial Béton ve Big Béton bulunmaktadır.

Demir Çelik

King Ivoire Sarl: Hurda demir, metalurjik kalıntılar ve konsantrelerden demir ve demir dışı metallerin imalatı, işlenmesi ve pazarlanması konusunda uzmanlaşmış pazar lideri bir şirkettir.

Acieries de Côte d'Ivoire: Ülkenin önde gelen inşaat demiri üreticisidir.

SOTACI (Société des Tubes d'Acier et d'Aluminium en Côte d'Ivoire): İnşaat demiri, çelik ve alüminyum borular dahil olmak üzere metalurjik ürünlerin imalatı ve pazarlanması konusunda uzmanlaşmış bir sanayi kuruluşudur. Firma bütün Afrika'ya mal satmakta olan Fildişi Sahili'nin ileri gelen bir ailesinin yatırımudur. Firma hemen her inşaat etkinliğinde sponsor olarak yer almaktadır. SOTACI firmasını ülkede otel dahil farklı alanlarda yatırımları bulunmaktadır.

Tata Steel Cote d'Ivoire SA (TSCI): Fildişi Sahili'ndeki demir cevheri projelerinin geliştirilmesi için SODEMI ile ortak girişim kuran Tata Steel'in yerel bir koludur.

Bu şirketler, Fildişi Sahili'nde inşaat ve sanayi sektörlerine yönelik çeşitli demir-çelik ürünlerinin üretiminde ve tedarikinde önemli rol oynamaktadır. Hammadde olarak genellikle geri dönüştürülebilir hurda çelik kullanmaktadırlar.

- Demir-çelik ürünlerine olan talep, büyük ölçüde ülkedeki hızlı kentleşme, konut patlaması, kamu ve özel altyapı yatırımları (yollar, köprüler, limanlar, enerji projeleri) tarafından yönlendirilmektedir.
- Afrika genelinde çelik talebi istikrarlı bir şekilde artmakta olup, Fildişi Sahili pazarının 2025-2031 döneminde yüksek bir büyüme hızı göstermesi beklenmektedir.
- Fildişi Sahili kendi üretim kapasitesini artırsa da demir ve çelik ürünleri konusunda hala önemli ölçüde ithalata bağımlıdır (2024 yılında 350 milyon doların üzerinde ithalat gerçekleşmiştir).
- Yerel üreticilerin çoğu, üretim süreçlerinde geri dönüştürülebilir hurda çeliği ana hammadde olarak kullanmaktadır. Bu hem sürdürülebilirlik stratejilerine hizmet etmekte hem de hammadde tedarikinde dışa bağımlılığı bir dereceye kadar azaltmaktadır. Fildişi Sahili, demir cevheri ve manganez gibi doğal kaynaklara sahip olsa da bu kaynakların kullanımı henüz tam potansiyeline ulaşmamıştır ve çoğu hammadde işlenmemiş kalmaktadır.

Priket

Fildişi Sahili'ndeki priket sektöründe küçük ölçekli üretim yapan firmalar yaygındır. Bunlardan önemli bir kısmı Türk firmalar olup ülkeye önemli bir katkı sunulmaktadır. Bu firmalar beton alıcısı konumundadır. Ancak bir kısmının kayıt dışı olduğu ya da işlemlerin bir kısmını kayıt dışı yürüttüğü ihtimali akılda tutulmalıdır.

Ahşap Malzemeleri

Fildişi Sahili kereste ihracatı yapan bir ülkedir. Önemli firmalar aşağıda yer almaktadır:

Thanry Côte d'Ivoire: Ülkenin en köklü endüstriyel ahşap şirketlerinden biridir. Ormancılık, ahşap işleme ve yeniden ağaçlandırma faaliyetlerinde uzmanlaşmıştır ve Abidjan, Duékoué ve Danané'de tesisleri bulunmaktadır.

Inprobois ci: 1982'de kurulan firma, soyulmuş kaplama levhaları (peeled veneer), kontrplak üretimi ve orman yönetimi konularında uzmandır.

Société de Distribution de Contreplaqué et Bois en Côte d'Ivoire (SODIB CI): Kontrplak ve ahşap dağıtımında lider yerel şirketlerden biridir.

Scierie Rama: Kereste fabrikası işleten ve SODEFOR (devlet orman yönetim şirketi) kurallarına uyarak kereste üretimi yapan bir şirkettir.

Boya, Alçı, Yapı Kimyasalları Gibi Ürünler

Boya sektöründe nispeten üretim daha iyi durumdadır. Örneğin Ivoire Chimie (ICI Peinture) Fildişi Sahili'ndeki en büyük ve en köklü boya üreticisidir. ICI Peinture markasıyla dekoratif boyalar, endüstriyel boyalar ve kaplamalar üretmektedir. Geniş bir ürün yelpazesine ve dağıtım ağına sahiptirler. Yine de farklı ya da daha lüks boyalara pazarda sık rastlanmadığı ifade edilmektedir.

Alçı sektöründe yerel üretim zayıftır. Son zamanlarda Türkiye orijinli PEGASUS (SİNTEK) firması gibi bazı firmaların yatırımları olmuştur. Çok yakın bir zamanda aktif üretimin başlaması planlanmaktadır.

Yapı kimyasalları; beton katkı maddeleri, su yalıtım malzemeleri, endüstriyel zemin kaplamaları, yapıştırıcılar ve sızdırmazlık ürünleri gibi geniş bir yelpazeyi kapsar. Bu ürünler yapıların dayanıklılığını ve performansını artırmak için giderek daha fazla kullanılmaktadır. Birçok uzmanlık gerektiren kimyasal ürün ithal edilmektedir. Ancak bazı uluslararası firmalar, yerel pazara daha hızlı yanıt verebilmek için ülkede üretim veya karıştırma tesisleri kurmuştur. Türkiye'den Lyksor Yapı Kimyasalları gibi bazı firmalar, kendi sektörlerinde Fildişi Sahili'ne ihracat gerçekleştiren ilk firmalar arasında yer almıştır, bu da pazarın uluslararası tedarikçilere açık olduğunu göstermektedir. Pegasus firmasının sektörde önemli bir yatırımı bulunmaktadır. Yerelde bundan başka yatırımlar da vardır.

Kapı - Pencere

Bazı Türk şirketlerinin de bulunduğu sektörde oldukça hareketli bir alan bulunmaktadır. Örneğin Türkiye'den Erdoor firması kendi fabrikalarından getirdiği ürünleri Fildişi Sahili'nde satmaktadır. Ancak başka birçok firma da yurt dışından ürün getirmektedir.

Elektrik malzemeleri, aydınlatma, banyo ve mutfak malzemelerinin birçoğu yurt dışından sağlanmaktadır. Sektörde fiyat rekabeti yoğundur. Alım gücü sınırlı olduğundan bazı kişisel görüşmelerde pahalı ürün getirilmediği ifade edilmiştir.

Ülkede Bulunan Belli Başlı Sektör Birlikleri

Fildişi Sahili'nde sektöre yönelik aşağıdaki birliklere ulaşılabilir. İnternet siteleri ziyaret edilerek daha güncel bazı bilgiler alınabileceği gibi kurumsal düzeyde temas sağlanabilir. Buradaki websiteleri takip edilerek üyeleri ile temas kurulabilir.

APCCI (Association des Producteurs de Ciments de Cote d'Ivoire) Fildişi Sahili Çimento Üreticileri Birliği

Hali hazırda başkanlığını Lafargeholcim firmasının yaptığı örgütün başkan yardımcılığını Limak Africa üstlenmiştir.

Adres: Lot 154, Rue Dr Calmette NVF, résidence Sandra, 4è étage - Zone 4 C Marcory, 01 BP 8373 Abidjan 01 Abidjan - Côte d'Ivoire, [\(+225\) 27 21 24 62 00](tel:+2252721246200)

GIBT (Groupement Ivoirien du Batiment et des Travaux Publics) (Fildişi Sahili İnşaat ve Bayındırlık İşleri Birliği)

Türkiye'deki inşaat malzemeleri satıcılarının ve üreticilerinin bir araya geldiği birliklere benzemektedir. Sektörde oldukça aktiftirler. Üye sayıları az ancak büyük firmaların olduğu bir yapıdır. Fildişi Sahili'nde iki senede bir yapılmakta olan SIA fuarını organize etmektedirler. GIBT <https://gibtp.ci/> (Le Groupement Ivoirien du Bâtiment et des Travaux Publics (GIBTP))

+225 27 22 43 77 91 ; gibtp@gibtp.ci <https://gibtp.ci/membres/> adresinden belli başlı inşaat malzemesi tedarikçilerinin bilgilerine doğrudan ulaşılabilir.

Chambre Nationale des Promoteurs et Constructeurs agréés de Cote d'Ivoire

Adres: Rue cannebière, immeuble cannebière 2ème étage ,porte 12 - Danga Cocody Abidjan - Côte d'Ivoire

Birlik başkanın çok sayıda Türk firmasıyla iş birliği bulunmaktadır.

(+225) 27 22 48 73 53, (+225) 07 08 93 02 87, (+225) 07 08 26 18 57, (+225) 01 52 01 08 03

Ordre Des Architectes de Cote d'Ivoire (Fildişi Sahili Mimarlar Birliği)

Fildişi Sahili'nde geleneksel olarak en büyük fuarlardan biri olan Archibat fuarını organize etmektedirler. Türkiye ile oldukça yakın ilgileri bulunmaktadır. Yakın bir zamanda başkanlık seçimlerini tekrar Joseph Gerard Bagaman Amon kazanmış durumdadır.

www.oarchitectes.ci ; architectes@cnoa.ci

Tel : +225 27 22 48 50 38 : +225 07 09 29 37 11

Chambre De Commerce & D'industrie De Cote D'ivoire CCI (Fildişi Ticaret ve Sanayi Odası)

Yangni Ezoumah Colette (Uzun süreden beri uluslararası ilişkiler masasındadır. Türkiye'de birçok organizasyon vb'e katılmıştır.)

Adres: Plateau-01 BP 1399 Abidjan 01- Cote d'Ivoire

Tel: +225 27 20 33 16 00 **Fax:** +225 27 20 32 39 42

E-mail: ycolette@cci.ci ; www.cci.ci

CGECI (Confederation Generale Des Entreprises De Cote d'Ivoire)

Angle du Bd. de la Republique et Av. Lamblin, Imm. ALPHA 2000, 21 ème Etage - Plateau - 01 BP
8666 Abidjan 01 Abidjan - Côte d'Ivoire

Tel : (+225) 07 20 30 08 20 **E-mail :** cgeci@cgeci.org , www.cgeci.org

Mikou N'Guessan (uzman): nmikou@cgeci.ci

Felix Yenan (Bölüm Başkanı): felix.yenan@cgeci.ci

Ülkenin Sektörde Dış Ticareti**İnşaat Sektöründe Ülkenin En Fazla İthalat Gerçekleştirdiği İlk 10 Ülke (2024)**

	Ülke Adı	İthalat Değeri (Bin \$)	Miktar (ton)	Oran (%) (İthalat Değeri/ Toplam İthalat)
1	Çin	223,641	191,375	22
2	Mısır	158,583	2,982,402	15.6
3	İtalya	90,957	26,080	8.9
4	Gana	81,783	205,758	8
5	Türkiye	49,328	523,838	4.9
6	Fransa	41,043	8,414	4
7	Birleşik Arap Emirlikleri	37,149	245,508	3.7
8	İspanya	36,404	266,090	3.6
9	Birleşik Krallık	33,000	1,092	3.2
10	Hindistan	29,971	30,768	2.9

Kaynak: Trademap

Fildişi Sahili'nin diğer sektörlerde dahil olmak üzere en büyük ticari ortağı Çin Halk Cumhuriyeti'dir. İnşaat sektöründe de Çin aktif bir varlık göstermektedir. Türkiye'den alınan ürünler arasında en büyük kalemi genellikle "klinker" teşkil etmektedir. Gana'nın coğrafi yakınlığı, Mısır'ın son zamanlarda ülkede artış gösteren varlığı öne çıkmaktadır. Fransa gibi ülkeler ise ülkede geçmişten gelen bir avantaja sahiptir.

İnşaat Sektöründe Ülkenin En Fazla İhracat Gerçekleştirdiği İlk 10 Ülke (2024)

	Ülke Adı	İhracat Değeri (Bin \$)	Miktar * (ton/kg...)	Oran (%) (İhracat Değeri/Toplam İhracat)
1	Mali	52,242	350,112	52.1
2	Burkina Faso	13,350	35,650	13.3
3	Guinea	6,105	12,217	6.1
4	Mauritania	4,961	15,228	4.9
5	Senegal	4,712	7,306	4.7

6	Ghana	3,218	17,225	3.2
7	Benin	1,939	4,326	1.9
8	Liberia	1,909	7,306	1.9
9	Togo	1,607	2,261	1.6
10	Gambia	1,591	2,752	1.6

Kaynak: Trademap

Fildişi Sahili bir liman kenti olması hasebiyle ve Fildişi Sahili'nde bulunan bazı yatırımların etraftaki ülkelere de satış yapması nedeniyle az da olsa inşaat malzemesini satabildiği görülmektedir.

İnşaat Sektöründe Ülkenin Dörtlü Tarife Bazında En Fazla İthalat Yaptığı Ürünler (2024)

Gümrük Tarife Kodu	Ürün Adı	İthalat Değeri (Bin \$)	Türkiye'den İthalatı (Bin \$)	Türkiye'den İthalatının Payı (%)
2523	Çimento, çimento klinkerleri dahil, renkli olsun veya olmasın	239,623	24,964	%10
7308	Yapılar ve yapı parçaları "örneğin köprüler ve köprü bölümleri, su bentleri, kuleler, .	165,808	3,569	%2
6907	Seramik bayraklar ve döşemeler, şömine veya duvar karoları; seramik mozaik küpler ve benzerleri, ister . . .	104,119	1,148	%1
9406	Prefabrik yapılar, tamamlanmış veya halihazırda monte edilmiş olsun veya olmasın	80,859	7,375	%9
7304	Demir veya çelikten dikişsiz borular, borular ve içi boş profiller (dökme demir ürünleri hariç)	45,127	126	%1
8536	Elektrik devrelerini anahtarlama veya koruma ya da bağlantı yapmak için kullanılan elektrikli cihazlar . .	43,625	409	%1
8402	Buhar veya diğer buhar üreten kazanlar (aynı zamanda . . .	36,124	192	%1
7307	Demir veya çelikten "örneğin, kaplinler, dirsekler, manşonlar" gibi boru veya boru bağlantı parçaları Vidalar, cıvatalar, somunlar, koç vidaları, vida kancaları, perçinler, kamalar, kama pimleri, pullar, dahil	34,415	69	%01
7318	Demir veya çelikten "örneğin, kaplinler, dirsekler, manşonlar" gibi boru veya boru bağlantı parçaları Vidalar, cıvatalar, somunlar, koç vidaları, vida kancaları, perçinler, kamalar, kama pimleri, rondelalar, dahil. . . .	28,238	1,009	%3,5

Kaynak: Trademap

Geleneksel olarak Türkiye’den çimento’nun hammaddesi olan klinker alınmaktadır. Ancak üretici firmalarla yapılan görüşmelerde klinker fiyatlarındaki artıştan dolayı son zamanlarda klinker alımının hayli azaldığı ifade edilmektedir.

İnşaat Sektöründe Ülkenin Dörtlü Tarife Bazında En Fazla İhracat Yaptığı Ürünler (2024)

Gümrük Tarife Kodu	Ürün Adı	İhracat Değeri (\$)	Türkiye’ye İhracatı (\$)	Türkiye’ye İhracatın Payı (%)
2523	Çimento, çimento klinkerleri dahil, boyanmış olsun veya olmasın	100,294	42	Yaklaşık 0
4412	Kontrplak, kaplamalı paneller ve benzeri lamine ahşaplar...	32,285	10	Yaklaşık 0
4418	Ahşaptan inşaat doğramacılığı ve marangozluk ürünleri, hücreli ahşap paneller dahil...	24,235	1	Yaklaşık 0
7214	Demir veya alaşımsız çelikten çubuklar ve filmaşınlar, dövme veya sıcak haddeleme dışında işlem görmemiş...	7,242	0	0
6907	Seramik döşeme ve kaplama taşları, ocak veya duvar karoları; seramik mozaik küpler vb...	4,448	0	0
3209	Sentetik polimer bazlı boyalar ve vernikler, emayeler ve laklar dahil...	4,414	0	0
7308	Yapılar ve yapı aksamı (örneğin köprüler, kuleler, kafes direkleri...)	2,686	0	0
7306	Tüpler, borular ve içi boş profiller (örneğin açık dikişli, kaynaklı veya perçinli...)	2,639	0	0
7216	Demir veya alaşımsız çelikten köşebentler, şekiller ve profiller (başka yerde belirtilmeyen)	1,931	0	0
9406	Prefabrik yapılar, tamamlanmış veya montajı yapılmış olsun veya olmasın	1,542	0	0

Kaynak: Trademap

Fildişi Sahili’nin Türkiye’ye inşaat sektöründe ihracatı bulunmamaktadır.

Sektörde İhracat Yoluyla Pazara Giriş

İhracat yoluyla pazara giriş mümkün olup çeşitli inşaatçı birlikleri ile temasa geçilmesinde fayda görülmektedir. Ayrıca ülkedeki halihazırdaki yatırımları olan Türk firmalarıyla diyaloga geçilebilir. Firmalarla yakından temas sağlanmasında fayda görülmekte olup genellikle mail vb imkanlarla sonuç alınamamaktadır. Yine de <https://annuaireidu.ci/> adresinden doğrudan sektör seçerek çok sayıda firmaya ulaşılabilir. Ayrıca Müşavirliğimiz websayfasında yer alan müteahhitlik firmalarını da araştırabilirsiniz. Yine ilgili sektördeki birliklerle temas kurabilir, yönlendirme talep edebilirsiniz. Fildişi Sahili’nde inşaat sektörüne yönelik olarak <https://www.batirici.ci/> internet sitesini takip edebilirsiniz. Bu sitede çok sayıda ürün için fiyat bilgisine, analizlere, firmalara ulaşabilirsiniz.

Sektör İçin Hedef Şehirler

Fildişi Sahili özellikle WAEMU bölgesi olarak bilinen bölgede en hızlı kentleşen ülkedir. 2032 yılına kadar yirmi milyon nüfusun kentlerde yaşayacağı ifade edilmektedir. Fildişi Sahili'nin endüstriyel bölgesi Abidjan olup ülkenin hem finans hem de endüstriyel başkentidir. Resmi başkent olan Yamoussoukro hem nüfus hem ekonomi olarak daha küçüktür. Ancak ülkede en önemli merkezlerin Abidjan, Bouake, San Pedro ve Yamoussoukro olduğu söylenebilir. Buralarda kentleşme hızlanmıştır. Sanayi de göreceli olarak gelişmektedir.

Sektörde Öne Çıkan Firmalar

Fildişi Sahili'nde inşaat malzemeleri sektörü genel olarak ithalata dayalıdır. Sektörde çok sayıda firma bulunmasına rağmen bunların birçoğu küçük ölçekli firmalardır. Ancak sektör güçlü oyuncuların elinde yürümektedir. Bu firmalardan birçoğunun sermayesi yerli değildir ve Afrika'ya yayılmışlardır. Birçoğu uluslararası olan bu şirketlerin yerel franchise'ları da Fildişi Sahili'nin Lübnan kökenli vatandaşlarına aittir. Pratikte farklı gibi görünseler de söz konusu şirketlerin bağlı olduğu üst şirketler aynı firmaya aittir. Örneğin Mr Brikologe Bernabe, Universel Industries, Alm Cote d'Ivoire tamamı YESHI Groupe çatısı altındadır. Sektörde Lübnan orijinli Fildişi Sahili vatandaşları oldukça aktiftir. Ancak Nhood örneğinde olduğu gibi Fransız firmalar da vardır. H&A emlak firması Fransız Nhood grubundandır. Nhood hem kendi yaptığı inşaatları hem de grubuna dahil olan diğer şirketler eliyle mimarlıktan diğer inşaat ihtiyaçlarını giderecek bütün imkanlara sahip görünmektedir. H&A eliyle hem pazara hakimiyet kurulmakta hem de ihtiyaçlar ve sorunlar güncel olarak takip edilebilmektedir. Yapı malzemelerinde öne çıkan bazı firmalar aşağıda sıralanmaktadır.

Batiplus

Fildişi Sahili'nde Batiplus (tam adıyla Bâtiment Plus), 1997 yılından bu yana faaliyet gösteren ve yapı malzemeleri sektörünün önde gelen distribütörlerinden biri olan önemli bir firmadır. Şirket, perakende ve profesyonel müşterilere yönelik geniş bir ürün yelpazesi sunmaktadır. Batiplus, kendisini bir "yapı marketi" ve profesyonel tedarikçi olarak konumlandırmıştır. Çimento, çelik, kum, briket gibi temel yapı malzemelerinin yanı sıra su yalıtım membranları gibi uzmanlık gerektiren ürünler de sunmaktadır. Karo ve seramik ürünleri (granit, fayans, porselen vb.), dış cephe kaplamaları ve döşeme malzemeleri, banyo ve mutfak ekipmanları, musluklar, duş sistemleri ve sıhhi tesisat çözümleri de ürün portföylerinin önemli bir parçasıdır. Batiplus, müşterilerine özel ölçü mutfak tasarımları ve kurulumu hizmetleri de sunmaktadır. 2015 yılında başlattığı Batiplus Électricité ve Bati+Pro girişimleri ile elektrik malzemeleri, kablolar, koruma ekipmanları ve hırdavat ürünleri alanında da hizmet vermektedir. Batiplus, Bernabé gibi diğer büyük distribütörlerle birlikte pazarın ana aktörlerinden biridir. Hem büyük inşaat profesyonellerine hem de bireysel ev sahiplerine ve tadilat yapanlara hitap eden hibrit bir iş modeli benimsemiştir.

Mr Brikologe

Bricologe, temel olarak hırdavat, el aletleri, bahçe ekipmanları, boya, sıhhi tesisat ve daha çok bireysel yönelik ürünlerin perakende satışına odaklanmış bir mağazalar zinciridir. Bernabé gibi firmalar genellikle büyük inşaat projelerine, toptancılara ve endüstriyel müşterilere odaklanırken, Bricologe daha çok nihai tüketicilere, küçük inşaatçılara ve tadilat yapan kişilere hizmet veren "yapı marketi" konseptindedir. Bricologe, modern, organize edilmiş büyük mağazalarıyla (hipermarket benzeri) tanınır ve müşterilere geniş bir ürün yelpazesini tek bir çatı altında sunmayı hedefler.

Bernabe

Yapı malzemeleri, hırdavat, çelik ürünleri, sıhhi tesisat, elektrikli aletler ve endüstriyel ekipmanlar dahil olmak üzere çok geniş bir ürün yelpazesinin ithalatını ve dağıtımını yaparlar. Fildişi Sahili'nde yapı malzemeleri dağıtım alanlarında genellikle pazar lideri veya en büyük oyunculardan biri

olarak kabul edilir. Ülke genelinde, özellikle Abidjan'da güçlü bir mağaza ve depo ağına sahiptirler. Hem profesyonel müşterilere (inşaat şirketleri) hem de bireysel müşterilere hitap ederler.

Cristal Home / Drocolor / Neuce

Bu firmalar genellikle boya, ev dekorasyonu ve kaplama malzemeleri gibi daha spesifik alanlarda toptan ve perakende dağıtım yapmaktadır.

Opes Holding S.A.

Yapı malzemeleri toptancılığı ve dağıtımını yapan şirketler arasındadır ancak aslında bir inşaat taahhüt şirketi görünümündedir.

Fadco

İnşaat malzemeleri ve tesisat sektöründe uzmanlaşmış bir firmadır. Lavabo, musluk, duş kabini, klozet, vanalar, borular, fayans, mermer, kuvars, dekoratif panel gibi ürünler satmaktadır.

Not: Daha farklı firmalar hakkında “[goafricaonline](http://goafricaonline.com)” internet adresinden sektör ve ülke bilgisi girilerek belli başlı firmalara ulaşılabilir. Ayrıca daha önce de değinilen “annuaire.ci” adresine girerek çok sayıda firmaya ulaşabilirsiniz. Ayrıca batirici.ci adresinden sektörün hemen bütün bileşenlerine yönelik fiyat, güncel bilgiler, duyurular, firmalar, hakkında bilgi alınabilmektedir. Ayrıca Müşavirlik web sayfasında Fildişi Sahili’nde bulunan belli başlı inşaat taahhüt şirketlerini bulabilirsiniz.

Sektörün İthalatında Zorunlu Belgeler

İthalatta zorunlu belgeler arasında fatura, konşimento, çekli listesi, sigorta sertifikası, gümrük beyannamesi, menşe şahadetnamesi sayılabilir. Daha fazla bilgi için <https://guce.gouv.ci/traders-guide/> adresinden bilgi alabilirsiniz.

Sektörde sevk öncesi inceleme zorunluluğu / Yetkilendirilmiş gözetim şirketleri

Yapı malzemeleri sevk öncesi incelemeye tabidir. Aşağıdaki firmalara yetki verilmiş durumdadır.

Bureau Veritas Inspection Valuation Assessment and Control-BIVAC BV

Cotecna Inspection

Intertek International Limited

Societe Generale de Surveillance (SGS)

Sektördeki Önemli Fuarlar ve Tarihleri

İnşaat sektörüne yönelik belli başlı fuarlar arasında ARCHIBAT ve SIA sayılabilir. Bu iki fuar iki senede bir yapılmaktadır. Archibat fuarı Fildişi Sahili Mimarlar Birliği tarafından organize edilmekte olup 2027 yılında yapılacaktır. SIA fuarı ise Fildişi Sahili Yapı Malzemeleri Tedarikçileri Birliği tarafından organize edilmektedir ve 2026 yılında da yapılması gündemdedir. Söz konusu fuarlar daha önce Bakanlığımız destekleri kapsamına alınmış durumdadır. Diğer taraftan **Türk organizatörler** tarafından yapılmakta olan BUILDEXPO fuarı bulunmaktadır. 2026 yılında yapılması planlanan fuar **9-11 Haziran 2026** yılı arasında yapılacaktır. Bu fuar da Ticaret Bakanlığı desteklerinden yararlanmaktadır. Diğer taraftan yine Türk organizatörler tarafından **WCI Forum Cote d'Ivoire** adıyla bütün sektörlerle yönelik B2B programı yapılmaktadır. Söz konusu etkinlik her yıl Ekim-Kasım aylarında yapılmaktadır. Bunlardan başka Türkiye İhracatçılar Meclisi'nin genel alım heyeti programları ile ihracatçı birliklerinin alım heyeti programları yapılmaktadır. Örneğin 2025 yılı Ekim ayında Yapı Malzemelerine yönelik olarak Doğu Anadolu İhracatçı Birlikleri

tarafından bir program yapılmıştır. Adı geçen etkinlikler haricinde bazı özel şirketler Türkiye’de yapılan fuarlara potansiyel alıcı götürmektedir. 2026 yılı içinde İstanbul Demir ve Demir Dışı Metaller İhracatçı Birliği’nin yapı malzemeleri sektörüne yönelik bir alım heyeti programı yapması gündemdedir.

Sektörde Takip Edilmesi Gereken İhale İlanı Siteleri

İnşaat ve yol işleri için <https://ageroute.ci/> ve <https://marchespublics.ci/> adresleri takip edilebilir. Bir özel şirket tarafından yürütülen batiri.ci adresinin de takip edilmesinde fayda bulunabilir. Diğer taraftan Fildişi Sahili Yatırım Ajansı Başkanlığı (CEPICI) ile Kamu Özel Ortaklığı Projeleri’nden sorumlu kurum CNP PPP kurumlarının projeleri incelenebilir. Buradan elde edilen proje bilgileri bu raporun da yer aldığı Bakanlığımız internet sitesinde yer almaktadır. Diğer taraftan müşavirliğimize zaman zaman gelen bazı özel sektör başvuruları da Ticaret Müşavirleri blogunda paylaşılmaktadır. Diğer taraftan yine Müşavirliğimizce hazırlanan yatırım ortamına ilişkin rapora da Bakanlığımız internet sitesinden ulaşabilirsiniz.

Fildişi Sahili’nin Üyesi Olduğu Ekonomik Örgütler

Batı Afrika Devletleri Ekonomik Topluluğu (ECOWAS)

Fildişi Sahili, ECOWAS'ın (Economic Community of West African States) kurucu ve aktif bir üyesidir. Bu topluluk içinde Serbest Ticaret Bölgesi (FTA) bulunmaktadır. Üye ülkeler arasında Benin, Cape Verde, Gambiya, Gana, Gine, Gine-Bissau, Liberya, Nijerya, Senegal, Sierra Leone, Togo bulunmaktadır. Sanayi ürünlerinin ve bazı tarım ürünlerinin gümrük vergisiz ticareti hedeflenmektedir. Ancak Mali, Burkina Faso, Nijer bu topluluktan bazı gerekçelerle ayrılmış durumdadır. ECOWAS ülkeleri, üçüncü ülkelere karşı ortak bir gümrük tarifesi uygulamaktadır. Topluluk hakkında daha fazla bilgi edinmek için websiteleri takip edilebilmektedir. <https://www.ecowas.int/?lang=fr>

Batı Afrika Ekonomik ve Parasal Birliği (UEMOA)

UEMOA (Union Économique et Monétaire Ouest Africaine), ECOWAS'a göre daha entegre bir birliktir ve Fildişi Sahili'nin de üyesi olduğu 8 Frankofon Batı Afrika ülkesini kapsar. Birlik içinde tam bir gümrük birliği ve ortak para birimi (CFA Frangı) mevcuttur. Daha fazla bilgi için <https://www.uemoa.int/index.php/presentation> adresinden bilgi alınabilir.

Avrupa Birliği (AB) ile Ekonomik Ortaklık Anlaşması (EPA)

Fildişi Sahili, AB ile tam teşekküllü bir Ekonomik Ortaklık Anlaşması (EPA - Economic Partnership Agreement) imzalamıştır. Anlaşma 2016 yılında geçici olarak uygulanmaya başlamıştır ve Fildişi Sahili'nden AB'ye yapılan ihracatın neredeyse tamamı gümrük vergisi ve kota kısıtlamalarından muaf tutulmuştur. Buna karşılık Fildişi Sahili de AB menşeli mallara yönelik tarifeleri kademeli olarak düşürmeyi taahhüt etmiştir. <https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/summary/eu-c-te-d-ivoire-economic-partnership-agreement.html> adresinden daha fazla bilgi alınabilir.

Afrika Kıta Serbest Ticaret Bölgesi (AfCFTA)

Fildişi Sahili, Afrika kıtasındaki ekonomik entegrasyonu hedefleyen Afrika Kıta Serbest Ticaret Bölgesi Anlaşması'nı (African Continental Free Trade Area) imzalamış ve onaylamıştır. Bu anlaşma, tüm Afrika kıtasında büyük bir serbest ticaret bölgesi oluşturmayı amaçlamaktadır. Fildişi Sahili, diğer AfCFTA üyesi ülkelerle ticaret tarifelerini kademeli olarak azaltma sürecindedir.

Bunlardan başka Fildişi Sahili’nin Fildişi Sahili, ABD pazarına "Afrika Büyüme ve Fırsat Yasası" (AGOA) kapsamında tercihli, gümrük vergisiz erişim hakkına sahiptir. Fildişi Sahili’nin

Belçika, Kanada, Çin, Almanya, Gana, İtalya, Lüksemburg, Hollanda, İsveç, İsviçre, Tunus ve Birleşik Krallık gibi ülkelerle ikili yatırım anlaşmaları bulunmaktadır.

Türkiye ile “çifte vergilendirmenin önlenmesi” ve “yatırımların teşviki” anlaşmaları imzalanmıştır. Yatırımların teşviki anlaşması yürürlüktedir. “Çifte vergilendirmenin önlenmesi” anlaşmasının ise kısa sürede yürürlüğe girmesi beklenmektedir.

Etiketler ve Ambalajlama

Tüm ürünler menşeyini belirtmelidir. Yüksek teknoloji ürünü ekipmanlar (örneğin; telekomünikasyon ekipmanları, fotokopi makineleri, bilgisayar donanımları ve yazılımları) için klavyelerin, sembollerin, kullanım kılavuzlarının, işletim sistemlerinin ve uygulama yazılımlarının Fransızca olması kritik öneme sahiptir.

Lojistik

Türkiye’den Fildişi Sahili’ne ürünler genellikle deniz yoluyla gelmektedir. 20’lik ve 40’lık konteynırlarla gelen ürünler için lojistik maliyeti 2000-3000 dolar arasında değişmekte olup yaklaşık 40 gün içinde Fildişi Sahili’ne ulaşmaktadır. Fildişi Sahili’ne gelen mallar iç bölgelere çeşitli aracı firmalar ile ulaşmaktadır.

Dağıtım kanalları

Fildişi Sahili’ndeki firmaların büyük bir çoğunluğu küçük ve orta ölçeklidir. Özellikle iç bölgelere dağıtım büyük distribütörler eliyle yapılmaktadır. Süpermarket zincirlerinin bir kısmı Abidjan dışında da bulunmaktadır. Süpermarket zincirlerine ulaşılması ürünlerin dağıtımını büyük ölçüde kolaylaştırmaktadır.

E-ticaret

Fildişi Sahili'nin telekomünikasyon altyapısı ve büyüyen internet pazarı, e-ticaretin daha da gelişmesi için zemin hazırlamıştır. E-ticaret sektörü ayrıca yatırımcılara çevrimiçi ödemeleri güvence altına almak için siber güvenlik teknolojisi hizmetleri sunma fırsatı sunmaktadır. E-ticaret pazarına, İşletmeden Müşteriye (B2C) ve Müşteriden Müşteriye (C2C) hareketlilik hakimdir. Sektör, gıda, elektronik ürünler ve ev aletleri dahil olmak üzere çok çeşitli ürünler sunmaktadır. Elektronik ürünler ve ev aletleri, sunulan ürünlerin yaklaşık %70'ini oluşturmaktadır. E-ticaret pazarının değeri yaklaşık 80 milyon dolardır. E-ticaret ekosistemi, uluslararası, ulusal, büyük, orta ölçekli, yeni kurulan ve gayri resmi çevrimiçi sosyal medya satıcılarından oluşmaktadır. Çok sayıda yeni kurulan şirketin varlığı, e-ticaret web sitesi oluşturma ve tasarımı açısından fırsatlar olduğunu göstermektedir. Ülke, ilgili bölgesel ve uluslararası yasalarla uyumlu olarak 2013 yılında sektör için bir yasa kabul etmiştir. Yasa, müşteri gizliliğinin korunmasını ve siber suçlara yönelik cezaları içermektedir. Yabancı yatırımlara herhangi bir kısıtlama getirilmemiştir. E-ticaret şirketleri, Yatırım Kanunu'nda belirtildiği gibi diğer şirketlerle aynı teşviklerden yararlanmaktadır. Fildişi Sahili Telekomünikasyon Düzenleme Kurumu (ARTCI), sektörü düzenlemektedir. Elektronik ticaret için lisans hakkı gerekmektedir.

Diğer taraftan gelişen orta sınıf çoğunlukla profesyonel e-ticaret sitelerinden alışveriş yaparken, e-ticaret kullanıcılarının en büyük kısmı diğer sosyal medya uygulamalarından alışveriş yapmaktadır. E-ticaret sektörü, pazarın yaklaşık %75'ini oluşturan mobil internet kullanan sosyal medyadaki gayri resmi satıcılar tarafından domine edilmektedir. Düşük bankacılık oranı ve kredi kartlarının sınırlı kullanımıyla çevrimiçi sipariş ve ardından kapıda ödeme sistemini geliştirilmiştir. Güvenlik sorunlarını ve lojistik problemleri azaltmak için mobil para ve kapıda ödeme dahil olmak üzere çeşitli ödeme yöntemleri geliştirilmiştir.

Halihazırda Fildişi Sahili Ticaret ve Sanayi Bakanlığı'nda bir genel müdürlük elektronik ticareti düzenlemekle görevlidir. 2024 yılının sonunda ilk defa elektronik ticaretle ilgili bir birlik

kurulmuştur. Söz konusu birliğe Yango, Jumia gibi büyük ölçekli firmalar yanında daha küçük ölçekli firmalar da üyedir. Adı geçen birlik tarafından ilk defa düzenlenen etkinliğe Müşavirliğimizce de katılım sağlanmıştır.

Sosyal medya platformlarından facebook ve instagramın daha yaygın olduğu görülmektedir. Alım gücü sınırlı olduğundan belli sınırlar içindeki üretim ve dağıtım yaygındır. Fildişi Sahili'nde resmi tatil günlerinde genellikle çalışılmaz. Resmi ve dini özel günlerde çalışılmaz. Firmaların tarihleri her sene değişmekte olan ramazan ve Kurban Bayramı günleri ile Hz. İsa'nın göğe yükselişi gibi günlerde çalışılmadığının bilinmesi önemlidir.

Vergiler

Fildişi Sahili'nde kurumlar vergisi %25tir. KDV genel olarak %18'dir. Gümrük vergileri için gtip numarası girerek <https://guce.gouv.ci/taxation-simulation/> adresinden faydalanabilirsiniz. Bununla birlikte genellikle yapı malzemeleri için yüzde beş ile yüzde yirmi arasında değişen bir vergi söz konusu edilir. İstatistik vergisi, ecowas topluluğu vergisi gibi ekstra harçlar veya vergiler vardır.

İhracatçıların ya da Müteahhit Şirketlerin Karşılaşabileceği Muhtemel Problemler

Fildişi Sahili Batı Afrika'da Nijerja'dan sonra en büyük ekonomidir. Ülkede halihazırda çok sayıda inşaat projesi bulunmaktadır. Abidjan'da birçok yerde iş makinelerinin/vinçlerin sürekli çalıştığı görülmektedir. Bununla birlikte aşağıda bazı muhtemel sorunlara yer verilmektedir:

Ödeme ve Tahsilat Sorunları: İthalatçı firmaların malları gümrükten zamanında çekmemesi veya ödemeleri geciktirmesi sık karşılaşılan bir durumdur. Özellikle yerel firmalarla yapılan işlemlerde akreditif gibi güvenli ödeme yöntemlerinin kullanılması kritiktir.

Kayıt Dışılık ve Kredi Erişimi: Ülkedeki mevcut yapıların yaklaşık %80'inin ruhsatsız olduğu ve çalışanların büyük bölümünün kayıt dışı olduğu belirtilmektedir. Kayıt dışılık yaygın olduğu için tapu vb konularda dikkatli olunmalıdır. Ayrıca ülkede bireysel olarak tüketicilerin konut kredisi kullanma olanakları son derece sınırlıdır. Krediler doğrudan firmalara verilebilmektedir. Ancak yine de büyük kredi imkanlarının sağlanması oldukça zordur. Bu bakımdan Dünya Bankası, Afrika Kalkınma Bankası gibi bankalar tarafından karşılanan projelerin takip edilmesinde fayda bulunmaktadır.

Enerji: Enerji dağıtımında yaşanan aksaklıklar ve ortalama elektrik kesintisi sürelerinin artması (2021'de yaklaşık 29 saat) üretim ve saha operasyonlarını olumsuz etkileyebilir. Çevre ülkelere göre enerji dağıtımında daha az problem yaşansa da zaman zaman elektrik kesintilerinin olması ihtimal dahilindedir.

Nitelikli İşgücü Eksikliği: İnşaat sektöründe saha yöneticisi, makine operatörü ve uzman teknik personel konusunda ciddi bir açık bulunmaktadır. Bu durum, projelerde Türk personel istihdamını zorunlu kılmakta, bu da vize ve çalışma izni gibi ek prosedürleri beraberinde getirmektedir. Genellikle kilit rollerde Türk işçi, usta çalıştırılması gereklidir.

Bürokrasi: İnşaat izinlerinin temin edilmesinde yavaşlık olduğu dile getirilmektedir. Bürokrasi şikâyet konusudur.

Adi suçlar: Belli bölgelerde adi suçların yoğun olması güvenlik, yağma gibi konularda ek maliyetleri gündeme getirebilmektedir.

Dil Bariyeri: Fildişi Sahili'nde Fransızca konuşulmaktadır. Söz konusu dil yerel aksanlı bir Fransızca olduğundan zaman zaman Fransızca bilmek de yeterli olmayabilir. Türkiye'de eğitim almış Fildişili eski öğrenciler ile bu sorun aşılmaktadır. Ancak uzun vadede Fransızca öğrenmek faydalıdır.

Sektörde İhracatçıları / Müteahhit Şirketleri Bekleyen Fırsatlar

Fildişi Sahili (Côte d'Ivoire) inşaat sektörü, özellikle 2026-2030 Ulusal Kalkınma Planı (PND) ile birlikte tarihindeki en büyük yatırım hamlelerinden birini gerçekleştirmektedir. 2026 yılı itibarıyla bu pazarın sunduğu temel avantajlar şunlardır:

2026-2030 Kalkınma Planı: Hükümet bu planda 185 milyar dolarlık bütçenin bir yatırım programı duyurulmuştur. Bunun önemli bir kısmı enerji ve sosyal konut sektörüne dönük olacağı ifade edilmektedir. Yatırım bütçesinin yaklaşık %70'inin özel sektör kanalıyla gerçekleştirilmesi hedeflenmektedir, bu da uluslararası inşaat firmaları için geniş bir alan yaratmaktadır.

Vergi avantajı: Duruma göre 10 yıla kadar vergi muafiyeti sağlanmaktadır. İnşaat için gerekli makine ve ekipmanların ithalatında gümrük vergisi ve KDV muafiyetleri uygulanmaktadır. Erişilebilir konut projeleri geliştiren firmalar için ek vergi indirimleri ve kolaylaştırılmış arazi tahsisleri gibi özel destekler mevcuttur.

Konut ve yatırım açığı: Hızlı kentleşme nedeniyle yıllık yaklaşık 134.000 yeni konut talebi oluşmaktadır. Abidjan ve çevresindeki konut açığı, sektörün en dinamik segmentini oluşturmaktadır. Hükümetin enerji merkezine dönüşme hedefi doğrultusunda, 2026 ve sonrasında yol, köprü ve yenilenebilir enerji (güneş santralleri vb.) projelerinde büyük bir ivme beklenmektedir.

Düzenli Büyüme ve Batı Afrikaya Giriş Kapısı Olması: Ülke her yıl %6,5 oranında büyüme göstermektedir. Bu durum yeni fırsatları gündeme getirmektedir. Ayrıca ülkenin liman avantajı bulunduğundan limana ulaşma şansı olmayan ülkeler için de bir giriş kapısı niteliğindedir.

Dünya Bankası, Afrika Kalkınma Bankası Destekleri: Bu bankalar büyük ölçekli yatırım ve konut projelerine destek sağlamaktadır.

Firmalara öneriler

Fildişi Sahili'ndeki arazilerin tapu kayıtlarından emin olunamaması en büyük risklerden biridir. Bunun için ANAH (TOKİ benzeri kurum) ile proje geliştirmekte fayda bulunmaktadır. Doğrudan kamu özel ortaklığı modeli de faydalı olabilir.

Fildişi Sahili'nde finansal olarak güçlü ve esnek firmaların avantajı daha çoktur. Gerek devlete gerek şirketlere ödeme kolaylığı ya da böyle gelişen bir durumda esneklik sağlanabilirse avantajlı bir durum ortaya çıkabilir.

Fildişi Sahili'nde iç pazarlara erişim yerli birtakım kişiler üzerinden mümkün görünmektedir. Bu da yerelde bir partnerin gücünden faydalanmak anlamına gelir. Dikkatli bir işbirliği olumlu sonuçlar doğurabilir. Yabancı bir firmanın güven kazanması zaman alıcıdır.

Fildişi Sahili'nde düzenli bir distribütör bütün işleri kolaylaştırabilir. Ayrıca Türkiye Cumhuriyeti Ticaret Bakanlığı'nın sunduğu kira desteği gibi desteklerden faydalanılabilir. Olası bir problem durumunda Fildişi Sahili'nde yerleşik olduğu bilinen bir firmanın bulunması ithalatçı/alıcı için çok önemlidir. Pazarda doğrudan bulunabilme çoğu durumda fiyat avantajından öne geçmektedir. Fildişi Sahili'nde bir şirket kurulmasa dahi yüz yüze temasın sağlanmasında fayda bulunmaktadır. Ciddi alıcıların Türkiye'ye davet edilmesi de güvenilirliği artıran bir etmendir.

Fildişi Sahili'nde ihracatçı birlikleri ile birlikte düzenlenen bütün organizasyonlara katılımda fayda olduğu değerlendirilmektedir. Yine çeşitli fuar firmaları, B2B firmalarının organizasyonlarına katılım Fildişi Sahili ile ilk temasın daha rahat olmasını sağlamaktadır. Sektörde bulunan birliklerle temas halinde olunmasının ve kurulan ilişkilerin devam ettirilmesinin son derece önemli olduğu değerlendirilmektedir.

Bakanlığımız web sayfasında bulunan bilgiler zaman zaman güncellenmektedir. Örneğin Fildişi Sahili'nde bulunan taahhüt şirketleri listesi, çeşitli ticaret odalarının listesi ve yatırım ortamı raporu paylaşılmıştır. Bunların okunmasında fayda bulunmaktadır. Ayrıca Afrika Kalkınma Bankası gibi bankaların ihale süreçleri de takip edilmelidir. Diğer taraftan özellikle inşaat taahhüt şirketlerinin <https://housingfinanceafrica.org/> adresini de takip etmesinde, Afrika'da bulunan ülkeleri karşılaştırmasında fayda bulunmaktadır.

Netice olarak Fildişi Sahili'nde konut ihtiyacı kısa sürede telafi edilemeyecek durumdadır. İnşaat sektörü ve bu sektörle ilişkili bütün alanlarda Fildişi Sahili bir fırsat olarak görünmektedir. Ülkedeki siyasi istikrardan da yararlanmak suretiyle gerek taahhüt işleri alınabilecek gerek yapı malzemesi tedariki sağlanabilecektir.